

Minister
Spraw Wewnętrznych

DP-I-0232-682/2014/WR

Warszawa, dnia 14 stycznia 2015 r.

Pan

Piotr Zientarski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

W odpowiedzi na pismo z dnia 9 grudnia 2014 r., sygn. BPS/KU-034/785/4./14, w którym przekazano prośbę o opinię do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawy o ewidencji ludności (druk senacki nr 785), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Na wstępie należy wskazać, iż projekt senacki jest częściowo przedmiotowo zbieżny z pracami powołanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych Zespołu Ekspertskiego do spraw opracowania propozycji mechanizmów efektywnego odzyskiwania, ewidencjonowania oraz zarządzania zabezpieczonym mieniem pochodzącym z przestępstwa. W ramach prac zespołu przygotowano propozycję regulacji określającej zasady gromadzenia i odstępu do informacji o rachunkach bankowych. Przedmiotowy projekt przewiduje umożliwienie dostępu Policji, a także kilku innych grup podmiotów, między innymi spadkobierców, do informacji o rachunkach bankowych, bez historii operacji, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, obsługiwanego przez Ministra Finansów.

Przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy w sposób kompleksowy reguluje problematykę rachunków nieaktywnych – tzw. „rachunków uśpionych”, tj. rachunków, których posiadacz w długim okresie nie dokonuje żadnych dyspozycji z nim związanych lub zmarł. Uzasadniając potrzebę i cel wydania ustawy, projektodawca wskazuje, iż przyjęcie zaproponowanych rozwiązań w sposób zasadniczy przyczyni się do ograniczenia problemów następców prawnych związanych z wypłatą należnych im z tytułu spadkobrania środków pieniężnych.

Należy także wskazać, iż poza rachunkami bankowymi prowadzonymi w bankach oraz SKOK, istnieje cały segment produktów rynku finansowego, których funkcjonowanie wiąże się z zagadnieniem

„rachunków uśpionych” oraz trudnościami w realizacji praw spadkobierców. Przykładowo można tu wymienić rachunki oszczędnościowe w funduszach emerytalnych, funduszach inwestycyjnych, rachunki maklerskie, środki zgromadzone w Otwartych Funduszach Emerytalnych, polisach ubezpieczeniowych. Pozostają one poza zakresem regulacji projektu.

W obecnym stanie prawnym banki oraz SKOK nie dysponują narzędziem pozwalającym na aktywne uzyskiwanie informacji o śmierci posiadacza rachunku. Projektodawca, z uwzględnieniem przepisu, iż po upływie pięciu lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku bankowym czy imiennym rachunku członka SKOK, bank, bądź SKOK obowiązany będzie do wystąpienia do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie, czy posiadacz rachunku żyje, przewidział w projekcie dwie formy dostępu dla ww. instytucji do uzyskania informacji o śmierci posiadacza rachunku.

Pierwsza z nich zakłada, iż udostępnianie danych o posiadaczach rachunku będzie odbywało się na wniosek, w zależności od żądania wnioskodawcy, złożony w formie pisemnej lub elektronicznej. Druga możliwość zakłada natomiast skorzystanie przez banki, SKOK oraz ewentualnie Krajową Kasę Oszczędnościowo Kredytową, z możliwości wynikającej z postanowień art. 48 ustawy *o ewidencji ludności*, tj. elektronicznego udostępniania danych za pomocą urządzeń teletransmisji danych, po uprzednim złożeniu jednorazowego, uproszczonego wniosku do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

W odniesieniu do tego rozwiązania wskazać należy, iż nowelizacja ustawy *o ewidencji ludności*, poprzez dodanie do jej treści art. 46a i wynikającą z tego konieczność dokonania zmian w art. 47, art. 48 oraz art. 53, stałaby w sprzeczności z przyjętą systematyką oraz założeniami całego przywołanego powyżej aktu prawnego. Za wystarczające uznać bowiem należy dotychczasowe rozwiązania, przyjęte przez ustawodawcę w art. 46, którego postanowienia w sposób generalny określają krąg podmiotów, którym udostępnianie są dane osobowe z rejestrów składających się na ewidencję ludności, czyniąc przy tym podstawowe rozróżnienie na podmioty publiczne (tj. realizujące ustawowe zadania własne o charakterze publicznym) oraz podmioty prywatne, dla których przesłanki udostępniania danych zostały określone w sposób odmienny. Naruszenie tej systematyki poprzez przywoływanie przepisu szczególnego tj. ustawy *Prawo bankowe* nie wydaje się być uzasadnione. Należy także dodać, że również bez zmiany art. 46 ustawy *o ewidencji ludności* banki uzyskiwałyby dane w trybie wnioskowym, celem ewentualnego potwierdzenia zgonu posiadacza rachunku. Zostałyby bowiem zaklasyfikowane jako podmioty legitymujące się stosownym interesem prawnym (por. art. 46 ust. 2 pkt 1 ustawy).

Odnosząc się do drugiego z zaproponowanych przez projektodawcę rozwiązań, zakładającego umożliwienie bankom oraz Spółdzielczym Kasom Oszczędnościowo Kredytowym pełnego dostępu do danych gromadzonych w rejestrze PESEL za pomocą urządzeń teletransmisji danych, a tym samym umożliwienia im dostępu do wszystkich danych osoby poszukiwanej, które będą gromadzone w rejestrze PESEL, wskazać należy, iż z uwagi na ciążący na ministrze właściwym do spraw wewnętrznych ustawowy obowiązek zapewnienia, aby dane gromadzone w rejestrze PESEL były przetwarzane zgodnie z prawem i wykorzystywane dla zgodnych z prawem celów oraz fakt, iż banki oraz SKOK na mocy projektowanego rozwiązania mają być zobowiązane wyłącznie do uzyskania informacji umożliwiających ustalenie, czy posiadacz rachunku żyje, do czego wystarczająca jest informacja o ewentualnej dacie zgonu, przyznanie bankom oraz SKOK pełnego dostępu do wszystkich danych z rejestru PESEL z możliwością ich samodzielnego przeszukiwania i wglądu w dane wybranych osób, byłoby rozwiązaniem nieadekwatnym i nieproporcjonalnym do zakresu realizowanego zadania, a tym samym niecelowym z punktu widzenia przepisów regulujących problematykę ochrony danych osobowych. Potwierdzeniem powyższego jest opinia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do projektu, wskazująca, iż zakres odpowiedzi administratora zbioru PESEL powinien być ograniczony wyłącznie do potwierdzenia faktu zgonu osoby, której dotyczy zapytanie.

Za odrębną należy uznać kwestię oceny wpływu pierwszego z opiniowanych rozwiązań tj. trybu wnioskowego, na cały proces udostępniania danych jednostkowych z rejestru PESEL. Wskazać bowiem należy, iż z uwagi na potencjalnie dużą liczbę wniosków o udzielenie informacji o dacie zgonu posiadacza konta, nie pozostawałoby ono bez wpływu na stopień obciążenia pracą jednostki udostępniającej w imieniu Ministra Spraw Wewnętrznych dane jednostkowe z rejestru PESEL tj. Centrum Personalizacji Dokumentów MSW. Uwzględniając powyższe, ponownej analizy wymaga założenie projektodawcy, wskazujące, iż udzielanie bankom oraz SKOK informacji z rejestru PESEL powinno przybrać nieodpłatną formę. W oparciu o postanowienia ww. ustawy, nieodpłatne udostępnianie danych jednostkowych znajduje zastosowanie w stosunku do podmiotów publicznych i jednostek organizacyjnych wyłącznie w zakresie realizowanych przez nie zadań publicznych. W okolicznościach przedmiotowej sprawy, gdy dane z rejestru PESEL mają być wykorzystywane wyłącznie w celu uregulowania stanu prawnego pomiędzy kontrahentami umowy rachunku bankowego tj. bankiem oraz spadkobiercami (lub innymi osobami uprawnionymi do otrzymania środków zgromadzonych na rachunku w przypadku śmierci jego posiadacza), z uwagi na brak publicznego charakteru ww. zadania, uznać należy, iż za uzyskiwane przez bank oraz SKOK dane powinna być pobierana ustawowo określona opłata za udostępnienie danych jednostkowych, wynosząca 31 zł za dane jednostkowe.

Jako alternatywę pełnego dostępu banków oraz SKOK do systemu PESEL należy wskazać możliwość opracowania usługi umożliwiającej tym podmiotom uzyskiwanie jedynie prostej częściowej weryfikacji niektórych danych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Funkcjonalność projektowanej usługi zakładałaby, iż po wpisaniu przez wnioskodawcę niezbędnych danych pozwalających na indywidualizację osoby poszukiwanej tj. imię i nazwisko oraz numer PESEL, w odpowiedzi, system teleinformatyczny generowałby informację zwrotną – potwierdzającą bądź nie – zgon osoby, której zapytanie dotyczy. Ponadto, zauważyć należy, iż usługa weryfikacji zgonu byłaby również o wiele tańsza, aniżeli tradycyjny tryb wnioskowy. Opłata za udostępnienie danych za pomocą urządzeń teletransmisji danych, w drodze weryfikacji, wynosi bowiem 0,30 zł od jednej weryfikacji. W przypadku podjęcia ostatecznej decyzji o rozpoczęciu prac nad usługą pozwalającą na weryfikację zgonu, koniecznym będzie również dokonanie stosownych zmian w postanowieniach art. 49 ustawy o ewidencji ludności, regulującego tryb udostępniania danych z rejestru PESEL.

Mając jednakże na uwadze, że obecnie system PESEL nie przewiduje tak skonfigurowanej funkcjonalności, konieczne byłoby dokonanie stosownych zmian technicznych. Wstępna analiza zagadnienia dokonana przez Centralny Ośrodek Informatyki MSW wskazuje, iż technicznie możliwe jest wprowadzenie prezentowanych rozwiązań w ramach modyfikacji istniejących usług sieciowych. Jednakże bez wskazania szczegółowych wymagań i oczekiwań odnośnie tej usługi, nie jest możliwe określenie kosztów oraz harmonogramu prac związanych z przygotowaniem nowej usługi. Dopiero w przypadku przyjęcia konkretnych rozwiązań prawnych będzie możliwe określenie odpowiadających im wymagań technicznych oraz kosztów ich wprowadzenia, związanych zarówno z potrzebą modyfikacji systemu, jak i bieżącymi kosztami związanymi z nałożeniem na Centralny Ośrodek Informatyki nowych zadań. Koszty związane z przygotowaniem nowej usługi weryfikacji danych powinny zostać oszacowane i zabezpieczone już na etapie prac parlamentarnych nad projektem

Grzegorz Karpinski
MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Grzegorz Karpinski
z up. Grzegorz KARPINSKI
Sekretarz Stanu